

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 10 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
megelőző és követő napon.

A VÁROS

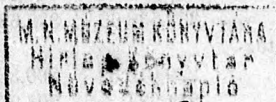
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Városi nyomda.

Ide küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** * Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI NYOMDA.**

Olvasóinkhoz.

Jelen számmal egy új lapot adunk olvasóink kezeibe, mely tisztán és kizárólag városi ügyekkel fog foglalkozni. Igazságossággal és szeretettel tárgyal minden értékes és érdekes eszmét, tért nyújtva mindazon kérdések fejtegetésére, melyek a városnak és a város polgárságának szellemi és anyagi javát czélozzák.

Szükségesnek mondjuk ezen lap megindítását, mert olvasóközönségünk ennek hasábjain a közigazgatási működést, valamint a város erkölcsi és anyagi életében felmerülő mozzanatokat hű vonásokban fogja olvashatni. Kimerítő és teljesen megbízható közléseket fog hozni a város fontosabb ügyeiről, közölni fogja a városi tanácsnoki a nagy közönséget érdeklő határozatait, a közgyűlések lefolyását és a különböző bizottságok tevékenységét.

Közölni fogjuk e lapban sorrendben Debreczen sz. kir. város összes érvényben levő szabályrendeleteit és így lapunk olvasói nem lesznek kénytelenek egyes felmerülő esetekben fáradozni, mert lapunkból megolvashatják ezeket.

Allandó gondunk lesz a város kulturális ügyeinek ismertetésére mert meg vagyunk győződve arról, hogy Debreczen sz. kir. város jövő nagysága és polgárainak jóléte a jó, gyors és igazságos közigazgatásban, valamint kulturájának szeretetteljes fejlesztése útján érhető el.

Lapunk hasábjait készséggel nyitjuk meg oly irányú cikkek közlésének, melyeknek írói a város érdekét kívánják szolgálni tolluk meggyőző erejével. Örvideni fogunk, ha egyes közhasznú kérdések lapunkban lesznek megvitatva és elbírálva, nemcsak azért, mert több szem többet lát, hanem azért is, mert a felmerülő eszmék a megvilágosítás révén megtisztulnak és könnyebben, gyorsabban megérlelődnek. Munkánk, törekvésünk egyedüli czélja: városunk emelése, fejlesztése, a polgári jogok tiszteletben tartása, a közigazgatásnak minden vonalon való tökéletesítése és a közügyek szeretetteljes ápolása. Ezen czél előtt és felé haladva egyéni kultuszt nem fogunk üzni és a közkérdések ismertetésénél és elbírálásánál mellékttekintetek nem fognak vezetni.

Lapunkat első sorban is törvényhatósági bizottsági tagjaink szives figyelmébe ajánljuk, mert ezen lap fogja közölni ama nyomtatványokat, melyek eddig a házhoz küldettek.

Minden pénteken, továbbá a közgyűléseket megelőző és követő napokban jelenik meg lapunk a közlendő anyag mennyiségéhez képest 4—8 oldalon. **Előfizetési ára egy évre 6 korona és azok, kik október elsejétől megrendelik a lapot, az e hóban megjelenő számokat ingyen kapják.**

A lap egyszerű, de izléses kiállításáról a városi nyomda, mint kiadó gondoskodik. Ide kérjük küldeni ugy a kéziratokat, mint az előfizetési díjakat.

Kérve a lap szellemi és anyagi támogatását, maradunk tisztelettel
Debreczenben, 1904 szeptember 14-ikén.

Vecsey Imre,
főszerkesztő.

Koncz Ákos,
felelős szerkesztő.

Debreczen sz. kir. város háztartásának 1905. évi költségelőirányzata.

Roncsik Lajos főszámvevő már összeállította Debreczen sz. kir. város házipénztárának költségelőirányzatát és azt a következő jelentéssel terjesztette be a városi tanácshoz:

2672.

1904.

Tekintetes Tanács!

Az 1905-ik évi költségelőirányzat összeállításánál törekvésem oda irányult, mint előzőleg is:

1-ször: hogy a házipénztári egyensúly biztosítható;

2-ször: hogy az adófizető lakosság a háztartási terheket minél kevésbé érezze.

Ezen két elvi álláspont szem előtt tartása mellett az 1905-ik évi házipénztári költségvetési előirányzatot a következőkben javaslom megállapítani.

I. Rendes bevétel . . . 2.172,289 kor. 66 fillér.

II. Rendkívüli bevétel . . . 335,750 kor. — fillér.

Összes bevétel 2.508,039 kor. 67 fillér.

Ezzel szemben

I. Rendes kiadás . . . 2.446,889 kor. 99 fillér.

II. Rendkívüli kiadás . . . 414,337 kor. 53 fillér.

Összes kiadás 2.861,227 kor. 52 fillér.

A bevétel és kiadás egybevetése folytán mutatkozó 353,187 kor. 86 fill. költségvetési hiány 964,000 korona egyenes állami adó 36%-ában nyerne fedezetet.

A községi pótdadó %-ának ezen évi csekély emelkedése részben a bevételek esésében, részben a kiadások szükségszerű szaporításában leli magyarázatát.

Az a véleményem, hogyha a *Hortobágy* hasznosabbá tételének kérdése szerencsésen megoldatik; hogyha a *piaczi helypénz* szedés rendezve lesz; hogyha a város közönsége a *fakompetencia* kedvezményéről a közjó érdekében önként lemond: háztartásunknál a hiány meg fog szünni. Így a városi közgyűléstől magától függ a közköltőnek a továbbra is fent- vagy fent nem tartása.

Házipénztári költségvetéssel egyidejűleg tisztelettel betérjesztem a közegetvám, valamint az alapítványok 1905-ik évi költségvetési előirányzatait is: azon megjegyzéssel, hogy az ipariskolai pénztár költségvetése az államsegély kieszközlése végett a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz már előzőleg külön fel lett terjesztve.

A főszámvevő munkálataiból a bevételek és kiadások összesítését a következőkben mutatjuk be:

Bevételek összesítése:

Pénztári maradvány 1903. év végével	6371-09	6371-09	12,006-11
Sámsoni birtok	12,742-50	10,200-—	10,955-—
Szováti birtok	126,155-—	130,730-—	130,730-—
Debreczeni birtok:			
Szántó- és kaszálóföldek	367,645-49	357,913-55	367,027-89
Hortobágyi legelő és rendőrsége	292,632-70	179,800-63	180,696-12
Ménés	16,779-—	36,894-40	34,894-40
Erdőség	328,430-08	369,769-—	235,969-—
Városi épületek	351,474-70	354,289-17	357,188-19
Városi fürdő	4065-97	4000-—	4000-—
Közbágyhid	103,885-28	100,020-—	98,020-—
Cserép- és téglagyártás	109,209-11	72,500-—	81,500-—
Könyvnyomda	73,284-72	70,000-—	67,000-—
Fuvarozás	677-09	740-—	840-—
Javadalmak	97,108-15	134,905-08	125,577-88
Vásárvám és piaci jövedelem	72,681-76	77,356-—	75,785-—
Cselekvő tőkék és kamatai	497,012-97	244,010-36	241,696-94
Közigazgatás	35,197-76	39,076-29	395,76-29
Egyházak s közművelődési intézmények	24,933-66	25,210-84	25,034-84
Városi rendőrség	9297-84	10,200-—	9900-—
Városi színház	4818-—	4090-—	4090-—
Városi közművek	21,734-39	26,729-87	67,900-—
Árvaszék	1702-33	—	—
Katonai s illetőségi ügyosztály	3252-—	3848-—	2852-—
Betegápolás	129-94	—	350-—
Rendes bevétel:	2.561,221-52	2.258,654-28	2.172,289-66
Rendkívüli bevétel:	1.190,918-56	504,480-—	335,750-—
Összes bevétel:	3.752,140-08	2.763,134-28	2.508,039-66

Kiadások összesítése:

Sámsoni birtok	3059-92	3037-83	3037-83
Szováti birtok	26,395-28	26,528-97	26,780-19
Debreczeni birtok:			
Szántó- és kaszálóföldek	57,177-67	62,530-32	61,938-02
Hortobágyi legelő és rendőrsége	128,693-94	142,726-63	143,282-12
Ménés	32,313-69	36,086-—	36,512-—
Erdőség	208,549-59	172,643-85	140,326-92
Városi épületek	80,603-45	81,114-92	79,722-21
Városi fürdő	181-39	108-—	108-—
Közbágyhid	50,323-71	52,521-—	52,946-—
Cserép- és téglagyártás	65,732-13	58,539-76	58,099-76
Könyvnyomda	90,818-38	74,945-20	73,933-20
Fuvarozás	14,720-61	15,106-40	15,392-30
Javadalmak	6867-04	6998-—	8350-80
Vásárvám és piaci jövedelem	20,757-52	29,212-—	29,228-—
Szenvedő tőkék és kamatai	687,692-31	614,183-14	597,576-43
Közigazgatás	339,538-66	339,683-96	344,920-50
Egyházak s közművelődési intézmények	229,615-39	260,331-62	304,526-77
Városi rendőrség	214,984-—	208,979-78	233,573-74
Városi színház	34,182-82	33,898-24	33,998-24
Városi közművek	119,315-88	118,191-60	135,017-—
Árvaszék	36,325-51	36,724-10	37,524-76
Katonai s illetőségi ügyosztály	23,138-07	25,561-20	26,884-20
Betegápolás	3124-41	3512-—	3212-—
Rendes kiadás:	2.474,061-37	3.043,221-95	2.446,889-99
Rendkívüli kiadás:	1.280,032-54	640,057-43	414,337-53
Összes kiadás:	3.754,093-91	3.043,221-95	2.861,227-52
Levonva a bevételt:	3.752,140-08	2.763,134-28	2.508,039-66
Hiány:	—	240,087-67	353,187-86

A tisztviselő erkölcsi helyzete.

Irta: **Münstermann Győző** Kolozs r. tan. város polgármestere.

Azon tényezők, melyek az emberiségnek, vagy szűkebb körben egy nemzetnek fejlődésére, irányára, törekvésére leginkább befolyással szoktak lenni: a születési, a pénz és szellem-arisztokrácia.

Ha az ész hatalma mindig ott lenne, ahol a születés és pénz van, akkor a szellem-arisztokráciát mint tényezőt említeni nem kellene, mert mint külön alakulat soha nem jelentkezhetne.

Emberi művelődéstörténeti szempontból mindig meglátszott az ész arisztokráciának ereje a legkritikusabb időkben.

Mindazok a művelődési lépcsők, melyek nagy rázkódások árán lettek az emberiség, vagy egyes nemzetek által elérve, nem a születési és pénzarisztokráciának vívmányai, hanem azon hamis elmélet meg-megakadásának bizonyítékai, hogy nem mindig igaz az, hogy »ahol pénz van, ész is van».

Mikor a születési és pénzarisztokrácia oly irányzatoknak szegődik szolgálatába, amelyek egy nemzet erőinek fejlődését hátráltatják, ha van abban a nemzetben életerő, öntudatra ébred. Szelleme többé korlátok közt nem tartható.

És kik ezek az ébrentartók? A szellem-arisztokrácia! Kikből áll ez? Egy csomó név nélküli emberből, aki kívül áll a képviselőházon, aki nem dűlekedik a hatalomnak egyik alakulatáért se. Ez a nemzet lelkiismerete, a nemzet szenvedése, a nemzet önérzete, a nemzet szelleme. Tartoznak ide született arisztokraták, pénzemberek is a nemzet jobbából és sokan mások is, akik tanultak s tudnak is, de csak egy csunya komédiának nézve azt, ami a képviselőházban évtizedek óta folyik, nem is vágnak az ottani személyi kultusznak részesei lenni.

Ki ne érezné, hogy a legközelebbi múlt időben nemzeti mivoltunk hajója zátonyra jutott. Mit rejt a közel jövő méhe, ez iránt aggodalommal van tele a honfi szív? Látjuk, érezzük, hogy innen-onnan az erkölcsi tőkék foszlányait össze kell szedni, hogy azokra építhessünk.

A magyar tisztviselőnek erkölcsi színvonalát a nemzet szemében két körülmény súlyosította le ez ideig. Az egyik, a fizetésen kívüli mellékjövedelemre utazás rendszere, a nép terhére, amit eltörölni mindaddig nem lehet, míg a tisztviselő arra van utalva, hogy ily eléggé nem ellenőrizhető mellékjövedelemmel pótolja azt, amit az állam nem ad; a másik a

nemzetben lábrakapott azon meggyőződés, hogy a tisztviselőknek az országgyűlési képviselőválasztási urnánál való tömeges és számtalanszor hivatalfőnök vezetése alatt kormánypárti jelöltre történt leszavazása, felsőbbégi hatalmi szóra történt.

Mind a két körülmény tökéletesen elég a tisztviselő erkölcsi tekintélyének lerombolására és pedig az első azért, mert azon egyszerű embernek, aki minden korlátoltsága mellett tud arról, hogy annak a tisztviselőnek megélhetésére fizetés van adva, nehéz dolog azt magyaráztatni s nem is lehet az urgyűlölet fölkeltése nélkül, hogy miért kell a neki tett szolgálatért az állam által fizetett tisztviselőnek külön is munkadíjat adni; a második pedig azért, mert egész Magyarországon nem akad oly tudatlan ember, aki a szavazati jognak azt az értelmet tulajdonitná, hogy azzal más is rendelkezhet, mint akinek az adva van. Ha tehát azon tünetek előállnak, melyekből arra lehet következtetni, hogy ezen joggal a tisztviselő nem szabadon rendelkezik — a nép pedig a kormányzat mellett folyton szegényedik s az elégedetlenség folyton-folyvást a társadalom mind nagyobb rétegeiben terjed, sőt ma már még nemzeti törekvések is leszereles alatt állanak, — a tisztviselő erkölcsi tekintélyét fenn nem tarthatja, ha a szavazati jog felett szabadon nem rendelkezik, mert ő tűnik fel a nemzet romlásának eszközéül.

Ha egy tanulatlan, gondolkozni, még írni s olvasni se tudó, politikai joggal bíró egyén, aki mérlegelni egyáltalán nem tudja azt, hogy politikai joga itt vagy amott érvényesítésének következményei mik lehetnek, — befolyásolható: az könnyen érthető. De ha Gneiszt Rudolf német professor »jogállam«-ában kifejtett azon elmélet, hogy a birtoknak minden neme (tehát a kormányzati hatalomnak birtoka is) a nem birtokosnak függését vonja maga után, Magyarország kormányzatában aképp nyer alkalmazást, hogy a kormányzati hatalomban nem részesülő tisztviselő, esküjének azon pontja alapján, hogy »hivatali előjárómnak engedelmességek«, kénytelen a szavazati jogot utasítás szerint gyakorolni, akkor mai viszonyaink közt minden tisztviselőnek erkölcsi kötelessége: politikai joga gyakorlataival nem élni; ha csak nem akar azon színben tűnni fel, hogy tisztviselővé kinevezésekor, hivatali kötelességei lelkiismeretes végzése iránt, esküjével kötött szerződési viszonyában, lelkiismeretét is áruba bocsátotta.

A tisztviselő erkölcsi helyzete ma egészen más, mint volt Magyarország alkotmányosnak nevezett kormányzata alatt bármikor, mert sohasem volt a helyzet által kihiva arra, hogy politikai jogainak gyakorlatait lelkiismeretével leszámolás alapján aképp érvényesítse, hogy amennyiben meggyőződése a jelenlegi kormány melletti szavazásra indítja, ne tűnjék olyképp fel, mint aki fizetésjavítással a kormánynak lekötöztette, de a nemzet szemében se tűnjék olyannak fel, mint aki a nemzeti aspirációk leszereleséhez nyújt vakon segédkezet.

Ehez a mai kormány részéről is rövid időn megnyugtató program kell és az, hogy a tisztviselő még látszatától is meg legyen óva annak, hogy ő választói jogával akár aktíve, akár passzív nem saját meggyőződését követve él a haza és nem egyes személyek érdekében.

A magyar városokról.

Irta: Calamus dr.

Magyarország közéletében a legújabb korszakban történt átalakulások hirtelen kifejlesztették a városi életet, mert a vármegyék politikai súlyát az események fejlődése átvitte a városokra. Ezeknek társadalma pedig csak kialakuló félen volt még, amikor nehézkes önkormányzati szervezetükben a régi vármegyék megszűntek a nemzeti élet hathatós szervei lenni, mert a fővárosi központból minden politikai eszme vagy közéleti cselekvés a fejlődő vidéki városok társadalmára közvetlenebbül hatott. A legtöbb magyarországi város még nem volt és jelenleg sincs a fejlődés olyan fokán, hogy társadalma hű kifejezője volna a nemzeti közéletnek, sőt a városok közül nem egy-kettő magyarnak sem mondható, néhány pedig most magyarosodik.

Az igazi magyar városok annál inkább hivatva vannak a vezetést átvenni a vármegyéktől, mert nemzeti érzésük mel-

lett többnek az anyagi és kulturális eszközök is bőven rendelkezésükre állanak. A magyar közélet főtényezője, a székesfőváros mellett az egyes vidéki városok igen erős hatást gyakorolnak a maguk környékére és a modern élet lüktetése a főváros után a vidéki kulturális pontokba viszi át a kereskedelem, ipar, valamint a politikai mozgalmak minden jelentős megnyilatkozását; viszont a nagyon elhanyagolt falusi élet minden érdekével a vidéki központokhoz kapcsolódik.

Ezek a vidéki városok nagyon sok tekintetben elmaradt fölfogású, kicsinységeken lovagoló és apró magánérdekszákkal átszótt társadalmi életükben sokszor egy-egy hatalmas befolyású nagybirtokos vagy főur erkölcsi és anyagi befolyása alatt állanak, amely alól való fölszabadulásnak egyetlen útja a városi társadalmi élet fejlesztése, anyagi és kulturális erősödése.

Az olyan vidéki városok, amelyek abban a szerencsés helyzetben vannak, hogy efféle befolyás nem nyomja őket — és ilyenek épen a legmagyarabb alföldi városok, — a fejlődés és városiasodó haladás útján szép eredményeket mutathatnak föl, de még inkább tehetnék ezt, ha a városok közjogi helyzete az állammal szemben is közigazgatási szervezetük az élet követelményeinek megfelelő törvénnyel szabályozva volna.

Sok tekintetben az állam gyámkodása olyan módú, hogy az a fejlődést csak gátolja, viszont más dolgokban az állami teendők költséges és méltánytalan áthárítása olyan, tényleg fennálló unomaliák, amelyeken törvényhozási uton kell segíteni. Ma már ott vagyunk, hogy a vármegyék közigazgatása lényegében az állam által átvétetett, a tisztviselők helyzete szabályozva van, de ugyanezen tekintet alá eső ügyei a törvényhatósági jogú városoknak még teljesen rendezetlen.

Pedig lehet mondani, hogy a városi közigazgatási élet több kívánni valót mutathat föl, mert az eléggé fejlett vidéki városok társadalmi életében hova-tovább mindazon modern tényezők meg vannak, mint amelyek akár a főváros társadalmában — nagyobb méretekben — mutatkoznak, a nélkül, hogy a vidéki városok közigazgatási szervezete a modern fejlődés ezen kívánalmaihoz képest a szükséges haladást megtette volna. Nagyon sok vidéki városnak anyagi ereje sincs hozzá, hogy szervezetét fejlessze, de meg amelyiknek van is, az sem tarthat lépést mindenben a korrallal, mert az időszerű reformok, a városiasodás külső megnyilatkozásai — amelyek pedig igen nagy áldozatokkal járnak — egyszerre nehezednek reá és sok száz éves elmaradásuk hiányait a sokszor követelőleg föllépő helyi közvélemény azonnal szeretné elűntetni.

Legelső nemzeti kívánalmaink egyike tehát a vidéki városok helyzetének törvény által való rendezése és elmaradt rendszerű közigazgatásuk megfelelő szervezése, mert a vidéki városokban él tulajdonképpen a nemzet maga. Ezek vezetik az ország közvéleményét és terelik a nemzeti köztudatot a főváros felé — a magyarság szempontjából is — a vidéki tiszta magyar fölfogás és magyar lélek hatása nagyon is ráfér. A vidéki városokban kell megerősíteni az egységessé kialakulni kezdő, közép magyar társadalmat, mely polgári függetlenségével és a nagy ur és egyszerű szegény néposztály közt való kiegyenlítő helyzetével átvette már is azt a szerepet a közéletben, amit a régi vármegyei életben a nemeség teljesített.

Ilyen nemzeti hivatás betöltése vár a magyar városokra, amelyek közt *Debreczen* magyarsága, vagyoni helyzete és kulturális ereje folytán elsőnek mondható. Talán az egész országban egyetlen vidéki város sincs, amely oly nagy terjedelmű vidék természetes kulturális központja volna, mint épen Debreczen, — nem szabad tehát ennek a városnak ezt a vezető hatalmat kiengedni kezei közül. Intézményeiben, szervezetében, külső alakjában való fejlődése példát mutat egész ország résznek, a példának pedig példászerűleg kifogástalannak kellene lenni.

Ennek a helyzetnek megtisztelő tudata lebegjen Debreczen város törvényhatósága előtt mindenben, mindenkor.

Az általános házbéradó.

Irta: Csóka Sámuel adóügyi tanácsnok.

Azt hiszem, nem végzek sem haszontalan, sem céltalan munkát akkor, midőn e lap hasábjain polgártársaim figyelmét az általános házbéradó és a házosztály-adó közötti s adóztatás szempontjából óriási különbségre felhívom oly időben, mikor a házbéradó kivetési időszak lejár s új kivetés következik és amidőn Győr szab. kir. város törvényhatósága azt indítványozza s indítványának támogatása végett törvényhatóságunkat meg is kereste, hogy a házbéradó adó mellőzésével tisztán és egyedül a házbéradó legyen alkalmazva mindenütt, — tehát, amikor e lapnak olvasói, mint törvényhatósági bizottsági tagok, hivatva és kötelezve is vannak kellő tájékozódást szerezni e kérdésben s majd döntenie eme kérdés felett.

Törvény szerint a házadó kétféle természetű, ugymint:

1. házosztály-adó és
2. házbéradó és végül jelentkezik, mint
3. általános házbéradó.

Az általános házbéradó valamely városban vagy községben csak akkor hozható be, ha az összes lakrészeknek — nyitott helyiségeknek, szobáknak — legalább fele bérbe van adva s ez az adóztatás azt jelenti, hogy ilyen helyeken azok a házak és lakrészek is házbéradó alá vonandók, amelyek bérbe adva nincsenek, vagyis, amelyeket maga a tulajdonos használ.

Ennél tarthatatlanabb adóztatást képzelni sem lehet, mert az egyenlő teherviselés elvével teljesen ellenkezik; avagy egyenlő teherviselést jelent-e az, hogy valaki, akinek egy 5 szobás lakása van és abban maga lakik, — tehát bérjövédelmet nem élvez, ugyanannyi házadót fizessen, mint az, kinek ugyanilyen nagy háza bérbe adva van és ebből tekintélyes jövédelmet huz?!

Állításom igazolására elég, ha csak arra hivatkozom, hogy a törvényhatósági joggal felruházott városok nagyobb része feliratot intézett úgy a m. kir. pénzügyminiszteriumhoz, mint a magyar országgyűlés képviselőházához az iránt, hogy a tervbe vett adóreform tárgyalása alkalmával az általános házbéradó, mint a legterhesebb adó, szüntessék meg és esetleg a pénzügyi egyensúly helyreállítása végett a házosztályadó fokozata emeltessék.

Hogy milyen igazságtalan az általános házbéradó, az az alábbi kimutatásból is kitűnik, nevezetesen: ha valakinek egy 5 szobás háza van, melyben maga lakik, ezért fizet évenként 24 korona házosztály-adót, — abban az esetben pedig, ha a lakrészek fele a városban bérbe van adva, a saját maga által lakott tulajdon háza is házbéradó alá esik s összehasonlítás utján az 5 szobás lakást úgy értékelik, mintha az 1000 korona nyers házbéradóhoz hozna, — ebből épület-fenntartási költség és értéktörlesztés fejében levonnak 25%-ot, vagyis 250 koronát s a fennmaradó tiszta házbéradóhoz minősített 750 korona után 20% házbéradót kivetve: 150 korona egyenes adóval rovatik meg, mert oly szerencsés, hogy saját házában lakhatik!

S daczára, hogy házából egy fillér jövédelme nincs, ezt az adót fizetni kell épen úgy, mint annak, ki házát bérbe adva a tényleges jövédelmet élvezi is.

Miután pedig törvényes meghatározás szerint a házadó alapja: a házak évi tiszta hasznosértéke: világosan látható az általános házbéradó igazságtalansága és tarthatatlansága s látható, hogy a törvény magával ellentétbe jön, mivel ebben az esetben nem a tényleges évi tiszta hasznosérték után, ha nemannak megfelelő összegű képzelt hasznosérték után

adóztat, vagyis adó alá vesz negatív, — tehát nem létező jövédelmet.

Eltekintve attól, hogy az általános házbéradó behozatala esetén azok a háztulajdonosok is, kik házaikat bérbe adják nagyobb mértékben, magasabb %, szerint lesznek megadóztatva, mert a rendes házbéradó kivetési kulcs szerint 1000 korona nyers bérjövédlemből épület-fenntartási költség és értéktörlesztés fejében 30%, azaz 300 korona vonatik le és 700 korona tiszta házbéradó után 16% házbéradó, azaz 112 korona vettetik ki, addig az általános házbéradó a fentebb közölt kimutatás szerint állapittatik meg, — tehát az egyenes házbéradó már itt is 1000 korona nyerst bevétel után 38 koronával emelkedik, — azok a háztulajdonosok, kik házaikat maguk használják — miután ugyanilyen mértékben lesznek megadóztatva, az adóteher alatt összeroskadnak s állampolgári köteleességeik teljesítésére képtelenné válnak.

Nem én állítom, de a tapasztalat igazolja, hogy az, ki saját házát maga használja, aránytalanul drágább lakásban lakik, mint az, ki lakásáért bért fizet.

Egy 5 szobás bérlakást s egy 5 szobás házat veszek fel példaképen.

A bérlakással is ugyanazon mellék helyiségek vannak összekötve, mint a másikkal, sőt a bérlakás talán modernebb is, mint amaz.

Ha valaki egy 5 szobás lakást kivesz, azért fizet évenként 1000 K bért.

Ha valaki egy 5 szobás házat vesz, annak vételára 20,000 korona, a befektetett összeg takarékpénztárban elhelyezve jövédelmébe 4 1/2 %-al évenként 900 K — fill. a ház összes évi adója házosztály-adó esetében 53 K 30 fill. épület-fenntartási költség évenként javítás,

festés 200 K — fill.

Összesen: 1153 K 30 fill.

vagyis ennyibe kerül évenként a háztulajdonosnak saját lakása.

Általános házbéradó esetében évenkénti adója 300 korona 25 fillér s ez esetben 1400 korona 25 fillérbe kerül a tulajdonos lakása.

Megjegyezni kívánom, hogy az épület-fenntartási költséget nem 25 vagy 30%-ban, mint ez törvényes volna, hanem csak 20%-ban vettem fel s II. oszt. kereseti adót csak két személy után számítottam, ez azonban nagyon természetesen emelkedik a családtagok számával. Nem vettem számításba a kéménysepréti, hókihordási díjakat, sem azt a költséget, amibe a ház előtti járda tisztántartása kerül s amely költségeket a bérlő sohasem fizet.

Az általános házbéradó mig egyfelől a házak értékét csökkenti, másfelől az építkezési kedvet elveszi s ez által a város természetes fejlődését megakadályozza, mert a magas adóval szemben csak annyi kedvezményt nyújt, hogy új építkezésnél 10 év helyett 15 évi, lebontott házak újbóli felépítésénél 8 év helyett 12 évi adómentességet biztosít s mikor már az épület kezd öregedni, rongyolódni, — mikor a fenntartás évről-évre több költséget vesz igénybe, akkor kell a nagy adót fizetni érte, pedig az volna az igazságos adóztatás, ha a házak elöregedésével, vagyis azok értékének csökkenésével az adó is évről-évre, mondjuk egész 50%-ig leszállítatnék s ily módon a háztulajdonost segitené maga az állam abban, hogy épületét teljesen jó karban tarthassa s mint adóalany ne szűnjék meg.

A magyar ember talajdonsága, hogy fél az adóztatástól, ami érthető is a mi adórendszerünk mellett s ezen félelmében okkal-móddal igyekszik magán könnyíteni s egy-egy adó-

összeírás alkalmával 1—2 szobát nem vall be s így kivonja az összeírás alól, holott ezen eljárással csak magának okoz kárt.

Most, midőn a város belterületén is kezdetét veszi az adótárgyak és adókötelezettek s így a lakrészek összeírása, komolyan figyelmeztetem és kérem polgártársaimat, különösen azokat, kik saját házukat maguk használják, hogy az összeíró közegekkel minden szobát, minden lakrészt irassanak össze és vételessen fel a saját jól felfogott érdekükben, mert hiszen ez által adójuk vagy egyáltalában nem, vagy elenyésző csekélységgel emelkedik a házosztály-adó tételei szerint, míg ellenben, ha ezt nem teszik, a bérbeadott lakások száma — mivel a vallomási ivenkben ezekből az utolsó szoba is bejelentett — felül fogja mulni a bérbe nem adott lakások számát s az általános házbéradó kötelezettsége városunkban is behozatik, az pedig elviselhetetlen súlyos teher lesz azokra, kik a saját házaikban laknak.

Miniszteri rendeletek.

Ezen rovatban időről-időre közölni fogjuk a nagy közöniséget közelebből érdeklő miniszteri rendeleteket egész terjedelmükben. Ezáltal azt véljük elérni, hogy megkíméljük az érdeklődőket a sokszor fáradságos és időtrábló utánjárástól és a rendeletek keresésétől.

80,259.
IV—I.sz.

Magyar királyi földmívelésügyi miniszter.

A szabad királyi város t. tanácsának.

Debreczen.

Folyó évi augusztus 4-ikén 9341., valamint f. évi július 9-ikén 9487. szám alatt kelt felterjesztéseire értesitem a tanácsot, hogy a törvényhatósági bizottságnak f. évi június hó 16-án és folytatva június hó 17-én tartott rendes közgyűlésén a debreczen—pallag—nyirbalkány—nagykállói keskenyvágyú vasut kiépítése tárgyában hozott közgyűlési határozatára részemről észrevétel nem merült fel.

Egyben értesitem a tanácsot, hogy *Gaál András*t a nagykálló—debreczen—érmihályfalvai vasut engedélyezését f. évi augusztus hó 30-ikán felterjesztett haladék iránti, valamint újbóli haladék iránt f. évi szeptember hó 1-én közvetlenül hozzám benyújtott kérvényével elutasítottam.

Felhivom ennél fogva a tanácsot, hogy a törvényhatósági bizottságnak fent jelzett határozatához képest a vasut építési munkálatainak megkezdése érdekében a szükséges lépéseket azonnal tegye meg.

Végül megjegyzem, hogy egyidejűleg megkerestem a kereskedelemügyi miniszter urat, hogy a helyi érdekű vasut létrejöttét továbbra is támogatni és elősegíteni sziveskedjék.

Budapest, 1904 szeptember hó 8-án.

(Olvashatatlan aláírás.)

Utmutató a városházán.

A polgármester fogad minden kedden és pénteken 11 órakor.

A tanács rendes tanácsulást hétfőn és csütörtökön délelőtt tart; a tanácsnokok ez időben feleket nem fogadnak.

Az árvaszék szerdán és szombaton és a hó utolsó napján délelőtt tartja üléseit. Az árvaszéki előadók feleknek felvilágosítást adnak és fogadnak hétfőn, kedden, csütörtökön, pénteken d. e. 10—12-ig.

A közigazgatási bizottság minden hó 5-ikén tartja ülését.

Az iktató hivatal hétköznapokon d. e. 9-től 12-ig, d. u. 3—5-ig, vasárnap és ünnepnapon 9—11-ig fogad el beadványokat.

Hivatalos órák a városházán. Hétköznapokon d. e. 9—12-ig, délután 3—6-ig; vasárnapokon és ünnepnapokon 9—11-ig.

A hivatalok és azok száma a városház fő- és mellékkapui alatt kifüggesztett táblákon jelezve vannak.

Az 1797-iki nemesi összeírás Debreczenben.

Debreczen sz. kir. város levéltárából közli: **Koncz Ákos.**

Midőn Tekintetes és Nemes Bihar vármegye a Debreczen sz. kir. városban lakó nemesség összeírását 1797-ben elrendelte, a kiküldött deputatusok nagyon meg voltak akadva, mert mint jelentésükben panaszozták: „semminemű Conscriptioja a nemességnek nem szolgálhatott utasításukra.“ Épen azért nehogy csak egy nemes is kimaradjon rekriváltak Nemes Debreczen város Magistratumát, hogy hirdesse ki házanként, miszerint, aki nemes embernek tartja magát, az jelentkezék a nemes vármegye deputatusai előtt záros határidőn belül. Azokat pedig, kik karakterizatusabb nemes Urak és akik honorátorok, a város kanczellistái írják össze, ugymint N. Fodor Pál, N. Bodó Mihály és N. Laky Gábor Uraimék és a feleleteket referálják írásban.

A Debreczer városában lakó nemességét az összeíró bizottság, háromféle konkideratióban vette conskripzióba és pedig:

1. *Azon földesurak, kiknek birtoka van.*
2. *Azon nemes urak, kiknek nemesi birtoka ugyan nincsen, de a debreczeni civilis funduson kívül a Tek. Nemes Vármegye greiniumába olyan szőlők vagyon, melytől contributiót nem fizetnek.*

3. *Akiknek csak civilis fundusa és Facultása, vagy az sincs, hanem csak debreczeni lakosok és ezek csak személyre vannak conscribálva.*

A három osztályba sorozott nemesség a következő sorrendben van összeállítva:

1. *T. Bogáthy Pál ur.* A soldossa neve, akit állítani fog egész készülettel bizonytalan, hanem a közelebbi Gyűlésen meg fog jelenni soldossával együtt. Lová van, de egyéb Reguisztum mind szükséges.

2. *T. Reviczky László Ur,* Reviczky László és Hatvany Pál csak

3. *Ass. Hatvany Pál Ur,* ajánlások szerint egész segítséggel

4. *N. Konti Sámuel,* lesznek a Konti S. kikészítésében.

5. *N. Meggyesi Mihály,* a Fia Pál fog menni személy szerint,

6. *N. Megyesi Gábor,* ajánlják, hogy concurrálnak a Megyesi Pál kiállításában fegyverrel,

7. *N. Vig András,* nyeregszerszámmal, lóval, Mándurral és 3 hónapi intersentióval.

8. *N. Pál János,*

9. *N. Pál István*

10. *Tiszt. Sinay Miklós Ur,* egy soldost, (kinek neve Pap János, derecskei fiu) állít sine concursu. Lovon és fegyveren kívül mindegyre szüksége vagyon.

11. *Sen. Petrőczy Ignác Ur,* concurrál 7 Rf. 30 krba, ki van fizetve.

12. *N. Szalontai János,* Szabolch vármegyébe conscribáltatik, mivel ott vagyon osztatlan vagyona.

13. *N. Komáromy György ur,* Kovácsiba conscribáltatott.

14. *N. Szeremley József ur,* Kovácsiba conscribáltatott.

15. *Főnödtárus N. Böszörményi Pál ur* Álmosdon conscribáltatott.

16. *Sen. N. Vadász László ur* concurrál 35 Rfba.

17. *N. Pándi János ur* concurrál 35 Rfba.

18. *N. Debreczen városa* állít egy lovas Insurgenst egész készülettel.

19. *T. Domokos Lajos ur,* állítanak egy lovas Insurgenst

20. *Sen. T. Domokos Imre ur* teljes készülettel, kinek nevét bejelentik a jövő gyűlésen.

II. Azon nemesek nevei, kiknek a Tek. és Ns. Vármegyében a Civilis funduson kívül Fakultássok vagyon:

1. Szántai István ur, 2. Vas Mihály ur, 3. Vas Imre ur, 4. Vas Mihály ur,

5. Vas István ur, 6. Fülep József ur, 7. Balikó György ur, 8. Cható István ur,

9. Csató Gábor ur, 10. özv. Pintek Bálintné, 11. Szondi János ur, 12. Baranyi István ur,

13. Főbíró T. Szombati István ur, 14. Jánosi Sebestyén ur, 15. özv. Vajdai Szabó Györgyné,

16. Tiszt. Bélyei Péter ur, 17. Sen. Margitai György ur, 18. Fürnender Komáromy Mihály ur,

19. Sen. Tikos István ur, 20. Kaszonyi István ur, 21. Fisc. Kos József ur,

22. Katona István ur, 23. Sen. Dömsödi István ur, 24. Tiszt. Miliesz Józsefné asszony,

25. Gyarmati Tar György ur, 26. Főris Péter ur, 27. Szen. Mihályházy Varga János ur,

28. Nagy András ur, 29. Jóna Mihály ur, 30. Sáróy Szabó György ur,

31. Consul T. Meszéna Sándor ur, 32. Reidl Pál ur.

III. Azon nemesek nevei, kiknek a vármegyében sem Possessoriuma, sem egyéb Fakultása nincs a civilis Fakultáson kívül:

1. Kovács Ferencz, 2. Koss Gergely, 3. Gyursa István

4. Jenei Ferencz, 5. N. Kazai Sámuel, 6. Székely János, 7. Székely József,

8. Osváth Sámuel, 9. Osváth József, 10. Vajdai Szabó István,

11. Vajdai Szabó Mihály, 12. Betsei József, 13. Borsai Sámuel, 14. Esk. Veresmarthy László ur,

15. N. Baranyi Mihály, 16. Szöllősi Gábor, 17. Gönyeyi Póts Gábor,

18. Gönyeyi Póts György, 19. Kabaj Tóth Sándor, 20. Herke József,

21. Kónya István, 22. ifj. Kónya István, 23.

Kónya György, 24. Kapos Ferencz, 25. ifj. Kapos Ferencz, 26. Kapos Mihály, 27. Lovász Sámuel, 28. Lovász János, 29. Csonka Sándor, 30. Nagy Mihály ur, 31. Szük István, 32. Kémeri Mihály ur, 33. Pfannschmied Sámuel, 34. Péntek István, 35. Péntek János, 36. ifj. Péntek István, 37. Baranyi György ur, 38. Oláh András, 39. Oláh Mihály, 40. Verdes Simon, 41. Szondi Ferencz, 42. Zöld János, 43. Falusi György, 44. Török János, 45. Székelyhidi Mihály, 46. Szököts János, 47. Szököts Péter, 48. Konti Mihály, 49. Tállyai Hideg István, 50. Kimai László, 51. Csikos Mihály, 52. Vasvári István, 53. Arany János, 54. Arany Sámuel, 55. Nagy Gábor, 56. Csépan Sámuel, 57. Bán János, 58. Sen. Simonffy Sándor ur, 59. Sen. Barcza János ur, 60. Jeney Mihály, 61. Not. Kaszonyi János ur, 62. Orbán Dienes, 63. Erdélyi Mihály, 64. Koromzai Dániel, 65. Konyári Ferencz, 66. Konyári József, 67. Fitos Mihály, 68. Masch László, 69. Szabó Sándor, 70. Bogáthi János, 71. Károly József, 72. Nagy Sámuel, 73. Gellen János. — 74. Főris Ambrus, 75. Fodor Pál ur, 76. Bodó Mihály, 77. Szerző Mihály, Debreczen város Cancellistái. 78. Pál Ferencz, 79. Fáy Ferencz ur, 80. Esk. Laky Ádám ur, 81. Máté Gergely, 82. Dalmadi Miklós, 83. Jóna János, 84. Pósalaki István, 85. Pósalaki Mihály, 86. Pósalaki Sámuel, 87. Pósalaki András, 88. Esk. Kondor József ur, 89. Varga János, 90. Sen. T. Kuzunits József ur, 91. Sen. Sáróy Szabó István ur, 92. Borsai Sándor, 93. Szekeres János, 94. N. Vasas János ur, 95. N. Dékány Benedek ur, 96. Joó János, 97. László József, 98. Szaniszló József, 99. Vajdai Szabó Gergelyné.

Végül a conscriptio felsorolja azokat, kik ha nem volnának is nemesek, conscribálandók s fizetésükből vagy jövedelmekből 10 pénzt tartoznak fizetni. Ezek a következők fizetésük és jövedelmük megjelölésével: 1. Tiszt. Nemes Deáki István ur 333 rénes forint 20 kr., 2. Tiszt. Debreczeni Rkatholikus Parochus Kesztheli László ur 100 rf., 3. N. Tömösvári Márton ur Ttes Discriptualis Tábla Protocollistája 450 rf., 4. Debreceni Harminczados Sveiger Antal ur 450 rf., 5. Ress János Harminczados Revisor ur 360 rf., 6. Prokátor Tatai Sámuel ur 100 rf., 7. Szőke István Cursor a Tekintetes Discriptualis Táblánál 142 rf., 8. Zettl Ferencz, dohánymázsamester 450 rf., 9. Prokátor Komlósi Sámuel ur 100 rf., 10. Prokátor Ormós József ur 200 rf., 11. Nemes Vetsei Sámuel ur, aki csak virtualis 100 rf., 12. N. Prokátor Tiszai János ur 100 rf., 13. N. Prokátor Tikos István ur 50 rf., 14. N. Prokátor Laky László ur 50 rf., 15. Prokátor Turai Mátyás ur 100 rf., 16. N. Professor Radványi Antal ur 150 rf., 17. N. Kótsi Sebestyén dr. ur 333 rf. 20 kr., 18. N. T. Budai Ezaiás prof. ur 333 rf. 20 kr., 19. N. T. Sárvári Pál prof. ur 333 rf. 20 kr., 20. T. Szilágyi Gábor prof. ur 333 rf. 20 kr., 21. Prof. Hrabovszky Pál 150 rf., 22. N. T. Szikszai György ur 333 rf. 20 kr., 23. N. T. Benedek Mihály ur 333 rf. 20 kr., 24. N. T. Gál András ur 333 rf. 20 kr., 25. N. T. Földvári József ur 333 rf. 20 kr., 26. Postaexpeditor Masse János 120 rf., 27. Wosits Ferencz postamester ur 395 rf.

A deputatusok 1797 május 7-ikén a Debreczenben lakó nemesek névsorát a tabellákkal együtt a T. N. Vármegyéhez alázatosan referáltak és presentálták.

Szabályrendeletek.

Ezen rovatban fogjuk közölni Debreczen sz. kir. város területére vonatkozó és érvényben levő szabályrendeleteket. Ez által egyrészt olvasóink és előfizetőink apródonként birtokába jutnak az összes szabályrendeleteknek és adandó alkalommal nem lesznek kénytelenek hosszas és néha sikertelen fáradozással keresni az eligazító szabályrendeleteket. Gondoskodunk arról is, hogy ezen szabályrendeletek füzetek alakjában is megjelenjenek. A szabályrendeletek gyűjteményéből már két füzet meg is jelent, a városi nyomdában egy-egy füzet 60 fillérével megszerzhető. Mi azonban eltekintünk ezen füzetek megjelenésétől és mai számunkban megkezdjük az érvényben levő szabályrendeletek közlését.

I.

Ad 2999.
1881.

Szabályrendelet

a száraz- és szélmalomok körüli közbiztonsági eljárásra vonatkozólag.

Érvényes Debreczen sz. kir. város területére.

Hogy a száraz- és szélmalomok körül megkívántató felügyelet elhanyagolása miatt szerencsétlenségek ne történjenek, következők rendeltetnek:

1-ször. Minden malomtulajdonos egyén, vagy társulat, malmában tisztességes, józan életű molnárt s általában ugyanily követelményeknek megfelelő munkásokat köteles alkalmazni s az alkalmazott egyének közül egyet felelősnek kijelölni, kinek is szoros kötelessége arra ügyelni, hogy:

2-ször. A malomba s illetve malom-keringőbe, a szélmalomok azon részébe, hol a malom működése alkalmával könnyen szerencsétlenség történhetnék, 14 évesnél fiatalabb egyének be ne bocsáttassanak.

3-szor. Köteles a felügyelettel megbízott molnár arra is felvigyázni, hogy részeg s általában a 2-ik pontban megjelölt koron aluli egyének a malomból azonnal kiutasítottassanak s ha az engedelmességet megtagadnák, a rendőrség segítségével azonnal igénybe vétessék.

4-szer. Annak eltérése, hogy 14 éven alóli gyermekek a malom keringője körül ácsorogjanak, tiltatik.

5-ször. A malomtulajdonosok közül köteles:

a) a szárazmalom birtokosa a malom keringőjét a városi tanács 1868. évi 745. sz. a. hozott határozata értelmében szilárd anyaggal körülkerítettetni s bejáró kapuval ellátni, mely mulasztás az alábbi büntetésen felül még az illető tulajdonos kárára és költségére rendőri úton fog eszközöltetni;

b) a gőzerőre is berendezett szélmalom tulajdonosa a gépek működésbe hozatala előtt harang- vagy más jelzést használni, továbbá az emelő gépezetnél csak ahhoz értő egyént kell alkalmazni.

6-szor. Ezen szabályrendelet egy-egy példánya minden malom helyiségében, könnyen hozzáférhető helyen kifüggesztendő és szükség esetében a közönség figyelme egyik vagy másik pontjára felhívandó.

7-szer. A fentebbi rendelkezések figyelmen kívül hagyásából származható minden szerencsétlenségért, balesetért és kárért a szárazmalomban az örlősökökkel együtt az illető molnárok is feleletre vonandók és büntetendők.

8-szor. Az ezen szabályokban foglalt kihágások amennyiben a magyar büntetőtörvény keretébe nem tartoznának, a szegény pénz-alap javára 2 frttól 50 frtig terjedhető pénz-büntetéssel, nem fizetés esetében 12 órától 5 napig terjedhető elzárással büntetendők.

Kelt Debreczenben, 1880 november 29-ikén tartott rendkívüli közgyűléséből

Kiadta:

Pap Ferencz,
főjegyző.

55.455.
1880. szám.

Magyar királyi belügyminiszter.

Jelen szabályrendeletei, az 1880. évi XXXVII. t.-cikk 15. §-a értelmében ezennel megerősitem.
Budapesten, 1881. évi február hó 23-án.

Tisza.

Közigazgatási hírek.

Lapunk utczai elárúsítása. Lapunk utczai elárúsítását Kovács József polgármester, a fennálló szabályok betartása mellett, engedélyezte. Lapunk egyes számát így bárki is megszerezheti 10 fillérért az utczai elárúsítóknál és valamennyi tőzsdében.

— **Személyi hírek.** Vecsey Imre főjegyző, lapunk főszerkesztője újból megkezdte a múlt hóban megszakított szabadságidejét. — Oláh Károly közművelődési tanácsos, tíz heti szabadságáról haza érkezett és hivatala vezetését a napokban átvészi.

— **Kinevezés.** Domahidy Elemér főispán a Kovács Sándor nyugdíjazása folytán megüresedett számvevői állásra Madarász Sándort nevezte ki, ki hivatalát már el is foglalta.

— **A városi bérpaloták jövedelme.** Igen sokszor hallhatunk tájékoztatásra valló megjegyzéseket a két bérpalota jövedelmezőségére. Roncsik Lajos főszámvevőnek a tanácshoz beterjesztett jelentése azonban mindenkit meggyőzhet arról, hogy a város ezen két szép épülete elég jól jövedelmez. A végleges leszámolásból ugyanis az tűnik ki, hogy a bérpaloták 5-9% tiszta hasznot hoznak a városnak. A mai pénzügyviszonyok között ez a jövedelmezőség eléggé megnyugtató.

— **Ménvásárlás.** A helybeli méntelep parancsnoksága értesítette a polgármesteri hivatalt, hogy a földművelésügyi m. kir. miniszteriumnak f. év aug. 17-ikén kelt rendelete folytán a teljes koru (3 éves és annál idősebb) ménnek vásárlását szeptember 17-ikén d. e. 9 órakor tartja meg.

— **A városi könyvtár ügye.** A városi könyvtár végleges rendezése e jövő hóban be lesz fejezve. Lapunk felelős szerkesztője, kit a tanács a rendezéssel megbízott, elkészítette a könyvek jegyzékét és azokat szakaszonként összeállította. Körülbelül 3000 kötet könyve van a városnak, köztük Jókai műveinek ezredéves kiadása. A könyvek részére egyszerű, izléses szekrények készültek és a tanácsteremben állítottak fel. A könyvtár évről-évre gyarapodni fog, amennyiben a város költség-előirányzatában a gyarapodásra és rendezésre ezer korona van felvéve.

— **A fakompetencia.** Régi szokásnál fogva a belvárosi ház tulajdonosok az ugynevezett fakompetenciát élvezik, vagyis olcsóbban kapják a tüzelő fát a rendes árnál. Ez a fakompetencia 5500 ölet tesz ki és mivel a házastelkek tulajdonosai 24 korona helyett 18 koronáért kapják a fát, ez összesen 33,000 korona értéknek felel meg.

— **A városi népkönyha múlt évi zárszámadása.** Most kaptuk kézhez a debreczeni jótékony nőegylet vezetése alatt álló városi népkönyha múlt évi számadását. Ezen áldásos intézmény 1903 december 23-tól 1904 márczius 10-ig 39,088 adag ételt osztott ki a szegényeknek. Összes kiadása ennek dacára nem volt több 3374 korona 30 fillérenél és így egy adag étel 10 fillérbe került.

— **Debreczen város szabályrendeletei.** A városi tanács már régebben elhatározta, hogy összegyűjti a város érvényben levő szabályrendeleteit és azokat füzetekben ki nyomtatván, a nagy közönség használatába bocsátja. A szabályrendeletekből két füzet meg is jelent, de közbejött akadályok folytán a szabályrendeletek további kiadása megszünt. A tanács újabban Varga Károly első aljegyző és Koncz Ákos közlevéltárost, tiszteletbeli tanácsnokokat bizta meg a munkát elkészítésével, kik gondosan összeszedvén a szabályrendeleteket, hozzá fogtak azoknak sajtó alá való rendezéséhez. Az érvényben levő szabályrendeleteket lapunk sorrendben fogja közölni, ezenkívül füzetekben is meg fognak azok jelenni.

— **A városi muzeum berendezése.** A városi tanács a városi muzeumba került értékes tárgyak szakszerű elrendezésére *Milesz Béla* jeles régész, a tiszafüredi régészeti egyet és muzeum titkárát kérte fel. *Milesz Béla* a múlt hónap legnagyobb részét városunkban töltötte és megbízatását *Mérő József* építési rajzoló segítségével befejezte. A muzeumi tárgyak a kulturpalota fölépítéséig a volt gazdasági tanintézetben vannak elhelyezve. A muzeum őrzi *Lőkövits Arthurnak* nagylelkűleg átadott gyűjteményét, mely az adakozó szakképzettségének és jó szívének, valamint a kultúra iránt érzett szeretetének hatalmas bizonyítéka.

— **A vármegyei gazdasági egyesület** folyó hó 18-ikán Püspök-ladányban díjazással egybekötött lókiállítás rendez. A község előljárósága felkérte Kovács Józsefet, városunk polgármesterét, hogy a hatósága területén levő gazdaközönséget a részvételre buzdítsa. Ezen alkalomból társas ebéd is lesz, melyre a bejelentéseket ideje korán kéri az előljáróság.

* **Mútanrendőri bejárás.** A fancieskai iparvasút mútanrendőri bejárása f. hó 17-ikén lesz. A város ezen vasutja kizárólag ipari célokat fog szolgálni.

— **Boritaladó és husfogyasztási adó beszédési jogának haszonbérbeadása.** A debreczeni m. kir. pénzügyigazgatóság a Hajdu vármegye területén levő városok és községek területén fizetendő boritaladó és husfogyasztási adó beszédési jogának haszonbérbevitelére 1905 jan. 1-től 1905 december végéig terjedő időre, esetleg a felmondás fentartásával az 1906. és 1907. évekre is *árverési hirdetést* tett közzé. Az árverés *Hajdusámson, Felsőjózsa, Vámospércs, Téglás* és *Tétlén* részére szeptember 28-ikán délelőtt 9 órakor, *Hajduszovát, Földes* és *Nádudvarra* nézve szeptember 29-ikén lesz megtartva. A kettős adó kikiáltási ára *Hajdusámsonra* 3333 K 85 fillér, *Felsőjózsan* 1216 K 12 fillér, *Vámospércsen* 2741 K 94 fillér, *Tégláson* 5538 K 27 fillér, *Tétlénen* 1379 K 47 fillér, *Hajduszováton* 2243 K 84 fillér, *Földesen* 5390 K 13 fillér, *Nádudvaron* 5883 K 31 fillér.

— **Üres állások betöltése.** Debreczen sz. kir. város törvényhatósága bizottsági közgyűlése legközelebb betölti a városnál üresedésben levő állásokat. Betöltésre vár a gyámpénztári ellenőri, egy szállásbiztosi és esetleg ezen választások folytán megüresedő állások, valamint egy árvaszéki irodatiszti és két irnoki állás. Az irodatiszti és irnoki állásokra hirdetett pályázati idő július hó 30-ikán lejárt, míg a gyámpénztári ellenőri és szállásbiztosi állásra való pályázati határidő szeptember hónap 30-ika.

* **A hajdudorogiai mozgalma.** *Hajdudorogon* mozgalom indult meg arra, hogy a község alakuljon át rendezett tanácsu várossá. Az előkészületeken már is serényen dolgoznak és mint tudósítónk írja, a felvett eszme kedvező fogadtatásra talált a nép körében is.

— **A város fogyasztási adóbérlete.** A város tudvalévőleg 300,000 koronát fizet az államnak a hus- és borfogyasztási-adó fejében. A pénzügyminiszter most tudatta a várossal, hogy a következő három évre az eddigi összeget 10%-al kívánja felemelni. A városi tanács azonban nem hajlandó többet fizetni, mert az eddig fizetett összeget is tulmagnak tartja.

— **Lapunk és a debreczeni színház.** Mivel városunk első rangu kulturintézetét: a városi színházat Debreczen sz. kir. város támogatja, időnként foglalkozni fogunk színházunk anyagi és szellemi ügyeivel. Nemcsak a színházi bizottság üléseiről számolunk be, de ráfogunk mutatni az esetleges hibákra épügy, mint amilyen igazságosan fogjuk méltányolni az igazgató nemes irányu törekvéseit. Egyszóval anélkül, hogy napi kritikát írjunk a darabok előadásáról és művészi erőkről, pusztán színházunk szintjéről fogunk szólni, sem jobbra, sem balra nem tekintve, egyedül azt keresve, vajjon a város nagy áldozata arányban áll-e színházunk művészi törekvéseivel.

— **Iskolák megnyitási ünnepe.** Az ev. ref. főiskolában folyó hó 9-ikén volt a tanévet megnyitó iskolai ünnepség. A város képviselőtében *Kovács József* polgármester és *Roncsik Lajos* főszámvevő jelentek meg a megnyitáson, kiket *Ozory István* dr. akadémiai igazgató üdvözölt.

— **Várady Károly távozása.** *Várady Károlyt*, a helybeli kegyesrendű főgimnázium igazgatóját Ó Felsége a székesfehérvári tankerület főigazgatójává nevezvén ki, a tudós férfiú városunkból elköltözött.

— **A kegyesrendű főgimnázium új igazgatója.** A *Várady Károly* főigazgatóvá történt kinevezése folytán megüresedett igazgatói állásra *Jászay Rezső* dr. neveztetett ki. A kinevezett igazgató méltó utódja a távozottnak. Nagy tudományu, széles műveltségű férfiú, ki már első fellépésével is biztosította a maga részére a debreczeni társadalom becsülését.

* **Bérletek.** A város tulajdonát képező nagyváradi sorompó mellett levő faraktár földjére és az epreskerti csap-székre folyó hó 21-én, délelőtt 9 órakor, a városház nagytermében árlejtést tart a város.

— **A sertéskonsumvásártér.** Aczél Géza főmérnök a sertéskonsumvásártér terveit elkészítette és a tanácsnak bemutatta. A tanács legközelebb foglalkozik ezen fontos ügygyel.

— **Zárlatfeloldás.** A IV. állategészségügyi kerület, mely eddig sertésvész miatt zárva volt, a zár alól feloldott.

* **Utóállítás.** A Pavillon laktanyában f. hó 20-ikán, délelőtt 9 órakor tartja meg a vegyes bizottság a katonai utóállítást.

— **A város és az ev. ref. egyház.** Debreczen város minden időben szerves összefüggésben állott az ev. ref. egyházzal. Volt idő, midőn közösen munkáltak a debreczeni társadalom jólétét és a város ez irányu üdvös munkájában nem mellőzte az egyház bölcsességét, viszont az egyház minden birtokában levő eszközt felhasznált arra nézve, hogy a várost társadalomboldogító tevékenységében támogassa. Az idők azonban megváltoztak, lassanként ez a szerves összefüggés meglazult, a két tényező külön-külön munkakörben teljesítette hivatását, anélkül azonban, hogy a városnak és egyháznak egymás iránt való szeretete megfogyatkozott volna. A város évről-évre támogatta az egyházat, uem csak szellemileg, de fejedelmi módon anyagilag is, folyton ápolván díszét és történelmi múltját ama intézetnek, mely évszázadokon keresztül a tudomány és műveltség fároszi lángja, világító oszlopa volt. Költségelőirányzatában ma is nagy összegeket áldoz a tudományra, a főiskola anyagi és szellemi ügyeinek ápolására. Éppen ezen testvéri viszonyról fogva, lapunk annyiban foglalkozni fog a főiskolával és egyházzal, amennyiben az előjövő közös kérdések városunk háztartását érdeklik. Kérjük is munkatársainkat, hogy az egyházat és várost egyaránt érintő kérdésekről irjanak lapunkba.

— **A szervező bizottság ülése.** A szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság szeptember hó 16-án, azaz pénteken délután három órakor a városház kis tanácstermében ülést tart *Kovács József* polgármester elnöklésével.

— **Halálozás.** Vettük a következő gyászjelentést, mely egy kötelességeit hűen betöltő kartársunk elhunytáról szól: Alsó-Fehér vármegye tisztviselői kara a legmélyebb fájdalom érzetével tudatja, hogy a felejtetlen, szeretett kartárs, *Müller Mihály*, Alsó-Fehér vármegye tisztí főügyésze, Nagyenyeden, 1904. évi szeptember hó 12-én, életének 59-ik, közszolgálatának 27-ik évében váratlanul elhunyt. — A kötelesség, igazság és önzetlen baráti érzet nemes egyesítésével biztosította maga részére életében az általános szeretetet, — elhunytá után pedig emlékének hiv megőrzését. Nyugalma legyen csendes!

— **Debreczen** (Közgazdasági adatok). Irta: *Zoltai Lajos* Debreczen sz. kir. város segédlevéltárosa. A magyar gazdaszövetség kiadása. Ára 60 fillér. Érdemes munkát végzett *Zoltai Lajos*, midőn jelen munkát megírta. Fáradsággal és sok tudással megírt mű ez, mely Debreczen jelzalogos adósságaival, kézi zálogkölsönökkel, kezességi és váltóadósságokkal, közadókkal és közterhekkel, az ingatlan birtokváltozásokkal és az ingatlan valamint ingó vagyon értékével foglalkozik. Zoltai Lajos adatai megbízhatók és hű képet adnak Debreczen közgazdasági viszonyairól. Lapunk jövő számában a szaklapok értékes véleményeit is leközzöljük, mert csak örölni tudunk, ha sokoldalú és Debreczen város történetét lankadatlanul kutató munkatársunk megérdemelt dicséretéről szólhatunk.

* **A halápi iskola.** A halápi lakosok kérvényt intéztek a tanácshoz, hogy a most építendő iskola az ugynevezett *Bokorhegyen* és ne a 13-as számú telken építtessék fel. A tanács kimondotta, hogy az iskola helyét újabb helyszíni szemle megejtése után fogja eldönteni.

— **Hogy csinált esőt Rózsafalva községe.** Az Ethnographiában olvassuk a következőket: Szinte hihetetlen, hogy még községi előjáróság is akadjon Magyarországon, amely a babonának hódol. A biharmegyei Rózsafalva községről van szó, amelynek előjárósága és képviselőtestülete úgy okoskodott, hogy a közigazgatáshoz, a közbizalom elmozdításához nem elégségesek a törvények és szabályrendeletek, hanem szükség van a babona parancsára is. A rózsafalviak ugyanis a multkor az egész országgal egyetemben esőért epekedtek. S mivel az egek csatornáit nem akarták megnyitni, a képviselőtestület ülést tartott, hogy mi volna a teendő? A bíró azt indítványozta, hogy a harangot el kell sülyeszteni a kútba, akkor mindjárt megered az eső. Az indítványt nagy lelkesedéssel határozattá is emelték. S aztán, annak rendje és módja szerint, hivatalosan végre is hajtották e határozatot: a harangot levették a toronyból, beleeresztették a községi kútba és öröket állítottak mellé, hogy valaki el ne lopja. És ime! A hivatalos aktus után pár napra, csakugyan jótévedő eső szakadt a földre... A rózsafalviak most szentül meg vannak győződve, hogy azért esik az eső, mert az előjáróság és képviselőtestület ily bölcs intézkedést tett.

— **A fakompetencia kiváltása.** A városi tanács ez uton is tudatja a város polgárságával, hogy a polgári failletmény október hónap 1-étől 1905 február 15-éig váltható ki.

* **Versenydíj a tornaversenyre.** A tanács tegnapi ülésében, a debreczeni torna- és kerékpár-egyesület kérelmére, az október 2-ikán tartandó versenyre versenydíjul száz koronát szavazott meg.

— **Győr város megkeresése.** Győr sz. kir. város közönsége pártolás végett átküldötte a pénzügyminiszterhez intézett ama feliratát, melyben a községi adófizetés kiterjesztését kéri a község minden lakosára és törülni kívánja azon kedvezményt, mely az állami és törvényhatósági tisztviselőket, katonatiszteket stb. felmenti a közköltő fizetése alól. Debreczen sz. kir. város ezen pártolás végett ide küldött feliratot az októberi közgyűlésen fogja tárgyalni.

— **A házbér- és házosztályadórendszer megváltoztatása.** Törvényhatósági bizottságunk októberi közgyűlésén kerül tárgyalás alá Győr sz. kir. város pártolás végett átküldött felirata, melyben a házbér- és házosztályadórendszer megváltoztatását sürgeti. Egységes rendszert kíván behozni, még pedig úgy, hogy minden város és község az alsóbb osztályba soroztassék.

* **A felső ipari szakiskola ügye.** Debreczen város már régen tervbe vette egy felső ipari szakiskola építését. Ezen célból *Vigh Albert* iparszakoktatási főigazgató Debreczenbe érkezett és ma délelőtt e tárgyban tanácskozást folytat Kovács József polgármesterrel, Bészler Károly tb. főjegyző, tanácsnokkal, Aczél Géza főmérnökkel, Szabó Kálmán kereskedelmi és iparkamarai elnökkel és Szávay Gyula kamarai titkárral.

— **Debreczen város árvái.** Bészler Károly tiszteleti főjegyző, árvaszéki elnöknek a közigazgatási bizottság szeptember 5-ikén tartott ülésében beterjesztett jelentéséből a következőket közöljük. Ez év július havában gyámság alatt maradt 4417, gondnokság alatt 69, összesen 4486 egyén; ezekhez augusztus hónapban 48 jött, ellenben kitörültetett a gyámoltak közül 36. Augusztus végével gyámság alatt maradt 4428, gondnokság alatt 70 egyén. A gyámpénztár állása 1904 augusztus

31-ikén a következő volt: készpénzben 2895 K 03 f., pénzürtékben és értékpapirokban 920,769 K 95 f., kamatozó és nem kamatozó kötvényekben 818,032 K 51 f., ékszerekben 5058 K 98 f., letét készpénzben 2965 K 89 f., értékpapir, kötvény és drágaság 68,058 K 73 f., kamathátrány 15,664 K 79 f. Az árvaszékhez beadvány jött: 1903-iki hátralék 94, ehhez 1904 január 1-től augusztus 31-ig érkezett 6975, összesen 7069 darab. Elintéztetett ülésben 5153, ülésen kívül 1790, hátralék 126. Az árvaszéki óvoda tevékenysége: június hóról maradt 25 darab; augusztus hónapban érkezett 861 darab; összesen 886; ebből elintéztetett 856 darab, maradt hátralék 30 darab.

* **A debreczen—pallag—sámsoni vasut. Aczél Géza** főmérnök a városi tanács tegnapi ülésén bemutatta a debreczen—pallag—sámsoni vasut tervezetét. A vasutat a város építteti ki az érdekeltség bevonásával. A vasut közgazgatási bejárása legközelebb megtörténik.

— **Sok a hivatal- és álláskereső.** Igen sokan vannak, akik napidíjas állásra és rendőri szolgálatra jelentkeznek a városnál. Fel vagyunk hatalmazva annak kijelentésére, hogy ez idő szerint sem díjnoki állás, sem rendőri szolgálat nincs üresedésben és mivel már nagyon sokan vannak előjegyzettek, figyelmeztetjük a folyamodni akarókat, hogy már bélyegköltés megkimélése tekintetéből se nyujtsanak be kérvényeket.

— **A városi könyvtár részére megszerzett és megküldött munkák:**

Münstermann Győző: A közép- és önkormányzatok.
Dr. Drucker Jenő: A borítaladó leszállításáról.
Zoltai Lajos: Debreczen (Közgazdasági adatok).
Ehen Gyula: A városok társadalma.
Fraknoi Vilmos: Kegyuri jog.
Smiles: Élet és munka.
Abafi: Mikes Kelemen.
Dárday: Igazságügyi törvénytar.
Thiels: Landwirtschaftl. Lexicon.
Kossuth iratai az emigrációból.
Vámbery: Magyarország.
Radó: Idegen szavak magyarázata.
Csoma: Nemzeti czimerek.
Végh K.: A hortobágyi apátságok.
Karsai: Elhagyott gyermekek védelme.
Bánffy br.: Nemzeti politika.
Ezeket kívül az időszaki lapok és folyóiratok.

469/1904.

Pályázati hirdetés.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságának az alábbi határidő lejártá után tartandó legközelebbi közgyűlésen 1 (egy) gyámpénztári ellenőri és 1 (egy) szállásbiztosi állás fog választás útján betöltetni.

A gyámpénztári ellenőri állás évi 1800 korona fizetés és 400 korona lakáspénz, a szállásbiztosi állás pedig évi 1300 kor. fizetés és 200 korona lakáspénzből álló javadalma-zással van egybekötve.

Azok, kik ezekre az állásokra pályázni akarnak s a törvényes minősítést kimutatni képesek, felszerelt pályázati kérvényüket hozzám, mint a kijelölő bizottság elnökéhez f. évi szeptember hó 30. napjának déli 12 órájáig annyival inkább nyujtsák be, mert a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

A gyámpénztári ellenőr a város szervezeti szabályzatának 143. §-a értelmében egy évi fizetésének megfelelő biztositékot tartozik letenni.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg megüresedő állásokra is pályázat hirdettetik.

Debreczen, 1904 augusztus 9.

Domahidy Elemér,
főispán.